

Strategije razvoja na sodobnih družinskih kmetijah.

Povzetek:

Predlagani projekt ima znanstveno izhodišče v aktualnih problematikah agrarne antropologije, antropologije kmetov, agrarne zgodovine, ruralne demografije, ruralne sociologije in drugih disciplin, ki preučujejo ruralna območja. V novejšem času je precej aktualno vprašanje družinskega kmetovanja, ki se kaže v porastu raziskav na to temo, in sicer tako v svetu kot tudi v Sloveniji. Ta porast je posledica vsaj treh dejavnikov: prvič, družinsko kmetovanje je še vedno prevladujoča oblika kmetovanja; drugič, zagotavljanje prehranske varnosti je zaradi globalnih demografskih trendov in klimatskih sprememb prednostna naloga razvoja kmetijstva v svetu, in tretjič, zaradi omejene prehranske varnosti v Sloveniji je njeno zagotavljanje eden izmed bolj pomembnih ciljev kmetijskega razvoja, ki pa je opredeljen kot trajnosten. S tega vidika je znanje o razvojnih usmeritvah nosilcev družinskega kmetovanja zelo pomembno.

Temeljna usmeritev slovenske kmetijske politike je večnamensko trajnostno naravnano kmetijstvo, ki si poleg kakovostne prehrane in zagotavljanja prehranske varnosti prizadeva za ohranjanje poseljenosti podeželskega prostora in kulturne krajine, varstvo kmetijskih zemljišč in voda pred onesnaženjem ter trajno povečevanje tekmovalne sposobnosti kmetijstva. Tako opredeljenim ciljem pa ne govorijo v prid obstoječa dejstva, ki kažejo majhno izkoriščenost gospodarskega potenciala družinskih kmetij. Prav s ciljem, da se pospeši strukturne spremembe na kmetijskih gospodarstvih, se v Sloveniji izvajata ukrepa zgodnjega upokojevanja kmetov in pomoči mladim prevzemnikom. V predlaganem projektu nas zanima, ali so kmečka gospodarstva, ki so prejemniki tovrstnih podpor, nosilec prav večnamensko trajnostno zasnovanega razvoja? Temeljni cilj predlaganega projekta je torej raziskati, kakšna sta razvojni potencial in usmerjenost kmetij, ki so prepoznane kot pglavitne izvjalke omenjenih ciljev.

Razvojno usmerjenost družinskega kmetovanja so zajele predvsem raziskave v okviru obravnave družinskih kmetij kot podjetij in družin obenem, razprav o njihovi modernizaciji ter spreminjajočih se vlogah med spoloma in generacijami na družinskih kmetijah. Trajnostni razvoj kmetovanja pa je s tega vidika predmet poglobljenega preučevanja zlasti kulturnih ekologov in agrarnih antropologov. Predlagana raziskava vključuje več stopenj in metod dela ter predvideva fleksibilno kombinacijo antropoloških in socioloških metod in tehnik, tako kvantitativnih kakor kvalitativnih, da bi pridobili predvsem nova znanja o razvojnih strategijah družinskega kmetovanja in o profilih razvojnikov kakor tudi splošnejše antropološke uvide v kulturne podmene o razvoju pri slovenskih kmetih. Raziskava bo vključevala tudi kritično presojo uporabnosti obstoječih konceptov, terminologije in teorij, ki se uporabljajo na področju ruralnih študijev. Projekt bo trajal tri leta. V prvem letu so načrtovani zbiranje in analiza relevantne znanstvene in strokovne literature, analiza obstoječe anketne podatkovne zbirke in priprava na terensko delo. Drugo leto bo pretežno

posvečeno terenski raziskavi. Standardne etnografske metode in tehnike, kot je opazovanje z udeležbo, predvidevajo bivanje na terenu kontrastnih lokacij (z omejenimi/ugodnimi pogoji za kmetovanje), izvedbo polstrukturiranih intervjujev z izbranimi sogovorniki ter vodenje etnografskega dnevnika. V tretjem letu bodo opravljene analize terenskega materiala in izdelano bo končno poročilo.